

N:o 19.

Ank. till Riksd. kansli den 1 mars 1892, kl. 3 e. m.

*Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående
öfverlåtande till Gefle stad af den så kallade Fredriksskansholmen.*
(I. A.)

Under återopande af bilagdt statsrådsprotokoll öfver landtförsvars-
ärenden för den 29 januari innevarande år har Kongl. Maj:t i en
samma dag aflåten, till statsutskottets förberedande behandling öfver-
lemnad proposition (n:o 25) föreslagit, att den vid inloppet till staden
Gefles hamn belägna, kronan tillhöriga holme, hvarpå den så kallade
Fredriksskans vore uppförd, måtte till nämnda stad öfverlåtas på de af
Kongl. Maj:t därför bestämda, i protokollet närmare angifna villkor;
samt att af köpeskillingen måtte få bildas en fond till bestridande af
kostnaderna för en minstation till skyddande af inloppet till Gefle.

Af förenämnda statsrådsprotokoll inhemtas, att stadsfullmäktige i
Gefle i en till Kongl. Maj:t stäld skrifvelse den 25 april 1890 anhållit,
att, som fråga uppstått om anläggning af en ny hamn vid och kring
den kronan tillhöriga holmen Fredriksskans, som vore belägen vid in-
loppet till stadens nuvarande hamn, Kongl. Maj:t täcktes gifva tillkänna,
huruvida och på hvilka villkor staden kunde af kronan förvärfva sig
nämnda holme.

Öfver stadsfullmäktiges berörda framställning hade inforrats ytt-
rande från arméförvaltningen å fortifikationsdepartementet, som i sin

ordning anmodat chefen för fortifikationen att i ärendet inkomma med utlåtande. I sitt med anledning deraf den 30 september 1890 afgifna yttrande hade nämnde chef tillkännagifvit, att han i och för frågans bedömmande funnit nödigt att å sjelfva platsen låta verkställa åtskilliga undersökningar i syfte dels att erhålla nödig utredning, om och huruvida Fredriksskansholmen lämpligen kunde utbytas mot någon eller några i yttre skärgården belägna holmar eller uddar i och för anläggande af de för ett minförsvar i nämnda skärgård nödiga syft- och tändstationer, och dels att i allmänna drag få uppgjord en plan för sådan spärrning under krigstid af de båda hufvudinloppen till fjärden utanför Gefle, att staden kunde anses tryggad mot enstaka fiendtliga kryssare.

Undersökningarna, hvilka verkstälts af en officer från fortifikationen och en från flottan, hade, enligt hvad chefen för fortifikationen vidare anmält, ledt till det resultat, att Fredriksskansholmens bibehållande åt kronan icke ansåges ur militär synpunkt vara nödvändigt eller angeläget och att, hvad inloppens spärrande anginge, de båda officerarne för sin del förordat, att det södra i krigstid stängdes medelst försänkta fartyg och mekaniska minor och att i det norra anordnades en spärrning med elektriska minor, för hvilka i sådant fall en syft- och tändstation, enligt deras åsigt, borde anläggas på en från fastlandet utskjutande udde vid Engesberg och en syftstation på en af de båda kronan tillhöriga holmarne Granskär och Kullerholmen.

Hvad anginge det pris, som för Fredriksskansholmen borde begäras, hade slutligen de båda officerarne erinrat, att den plats å Engesbergsudden, som blefve af nöden för nyss omnämnda station, dels vore af mycket ringa omfång och dels, i jämförelse med den vida större och närmare staden belägna samt för vissa byggnadsändamål ganska lämpliga Skansholmen, hade ett obetydligt värde, och af sådan anledning föreslagit, att staden såsom vederlag för sistnämnda holme måtte tillförbindas dels att efter kronans val antingen tillhandahålla lämplig mark för den minstation, som kunde blifva erforderlig, eller ock ersätta kronan det för byggnadsplatsens förvärfvande erforderliga penningebelopp och dels att, när minstationerna i skärgården komme till utförande, delta i byggnadskostnaden med halfva beloppet, dock i intet fall med mera än 20,000 kronor.

Under återopande häraf hade chefen för fortifikationen, som delade de af ofvannämnde officerare uttalade åsikter så väl angående Fredriksskansholmens värdelöshet för försvaret af Gefle hamn som beträffande sättet för spärrande i krigstid af de båda hufvudinloppen till Geflefjärden tillstyrkt, att staden för att förvärfva eganderätten till Skans-

holmen, hvilken, enligt hvad chefen för fortifikationen anmält, hade en ytvidd af 11,576 kvadratmeter, måtte tillförbindas dels att, för anläggande af en minstation, inhägnade och till kronan under full eganderätt öfverlåta ett å en bifogad karta med litt. A betecknad, å den s. k. Engesbergsudden beläget område om cirka 5,000 kvadratmeters ytvidd, dels att för enahanda ändamål åt kronan förskaffa rättighet att begagna den egendomen Engesberg tillhöriga brygga samt den till Engesbergsudden ledande väg, och dels slutligen att, samtidigt med Fredriksskansholmens öfverlåtande åt staden, till kronan inbetala 20,000 kronor, att användas till bildande af en byggnadsfond för den blifvande minstationens anordnande.

För egen del hade arméförvaltningen uti sitt i ämnet den 2 oktober 1890 afgifna utlåtande anmält, att Fredriksskansholmen visserligen vore på en tid af 25 år, räknadt från och med den 1 i nyssnämnda månad, mot 185 kronor årligen till enskild person utarrenderad, men att emellertid arrendatorn vore skyldig att utan ersättning aflemna holmen, när densamma för något kronans ändamål blefve behöflig, samt i öfrigt tillstyrkt, att holmen måtte på de af chefen för fortifikationen föreslagna villkor vardas till staden öfverlåten.

Vid föredragning den 24 oktober 1890 af detta ärende hade Kongl. Maj:t funnit godt att, under förbehåll af Riksdagens samtycke, för den ifrågasatta öfverlåten till staden Gefle af nämnda, kronan tillhöriga holme bestämma följande villkor, nemligen:

att staden med ett kontant belopp af 20,000 kronor, hvilket vid blifvande öfverenskommelses afslutande skulle erläggas, deltoge i kostnaderna för ett minförsvar till skyddande af det yttre inloppet till staden,

att staden för nämnda ändamål till kronan med full eganderätt öfverlemnade och på egen bekostnad inhägnade ofvannämnda å den s. k. Engesbergsudden belägna, å den handlingarna bilagda karta med bokstafven A utmärkta område,

att genom stadens försorg åt kronan förvärfvades rättighet att begagna den till berörda udde ledande väg äfvensom den egendomen Engesberg tillhöriga brygga samt

att, om staden ville före nuvarande arrendetids utgång komma i besittning af Fredriksskansholmen, staden sjelf med vederbörande arrendator träffade öfverenskommelse om arrenderättens upphörande.

I skrifvelse den 4 maj 1891 hade stadsfullmäktige dels tillkännagifvit, att egendomen Engesberg numera blifvit af staden inköpt och att från stadens sida öfverenskommelse blifvit träffad med arrendatorn af Fredriksskansholmen om arrenderättens upphörande, derest holmen

till staden öfverlätas, och dels förklarar sig villige att ingå på de vilkor, som för öfverlåtelsen blifvit af Kongl. Maj:t bestämda.

Efter tagen del af de till detta ärende hörande handlingar får utskottet hemställa,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 1 mars 1892.

På statsutskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.

Herrar friherre *A. R. von Kræmer* och *O. Jonsson* hafva begärt få antecknadt, att de icke deltagit i förestående ärendes behandling inom utskottet.